

OTVORENA BIBLIJSKO – ARHEOLOŠKA MUZEJSKA IZLOŽBA U CERNIKU

MARKO TOMIĆ*

Katolički bogoslovni fakultet u Đakovu
Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku
Đakovo, Hrvatska
2005.

Primljeno: lipanj

Nakon višegodišnjih priprema u franjevačkom samostanu u Cerniku, kod Nove Gradiške, u petak, 15. travnja 2005. godine, otvorena je Biblijsko-arheološka muzejska izložba. U nazočnosti brojnih crkvenih, državnih i mjesnih predstavnika te velikog broja hrvatskih bibličara i drugih uzvanika, izložbu je otvorio M. R. P. Pierbattista Pizzaballa, kustod Svete zemlje. O sadržaju i rasporedu izložbe govorio je dr. Tomislav Vuk, franjevac rodом iz Cernika i dugogodišnji profesor na Fakultetu biblijskih znanosti i arheologije u Jeruzalemu. On je godinama sabirao građu za ovu veoma bogatu izložbu. Kao jedan od aktivnih sudionika arheoloških istraživanja u Svetoj zemlji, uspio je za ovu stalnu izložbu pribaviti brojne izvorne predmete (posebno se to odnosi na izvanrednu zbirku svjetiljki uljanica i različitih posuda). Većinu izloženih predmeta za stalni postav muzejskog dijela ustupila je Kustodija Svete zemlje. U svom predstavljanju izložbe profesor Tomislav Vuk je iznio kronologiju njezina nastanka, način sakupljanja izložaka, probleme s prostorom i uređenjem. Posebno je naglasio nakanu da ova izložba bude u službi promicanja poznavanja Svetog pisma i okruženja u kojem je ono nastalo. U večernjim satima mr. sc. fra Darko Tepert, hrvatski franjevac na studiju u Jeruzalemu, predstavio je zainteresiranim bibličarima istraživanja biblijskog teksta informatičkim metodama. Demonstrirao je biblijski software

* Mr. sc. Marko Tomić, Katolički bogoslovni fakultet u Đakovu Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku, Petra Preradovića 17, 31400 Đakovo, Hrvatska.

Mr. Sc. Marko Tomić, University J. G. Strossmayer of Osijek, Catholic Faculty of Theology in Đakovo, Petra Preradovića 17, 31 400 Đakovo, Croatia.

„Accordance Scholar’s Collection“, vers. 6.4, u čijem su razvoju sudjelovali i profesori s Biblijskog i arheološkog fakulteta u Jeruzalemu.

U subotu, 16. travnja, u Muzejskom prostoru franjevačkog samostana u Cerniku održan je znanstveni skup na temu *Sveta zemlja kao arheološki, sociološki i vjerski kontekst Biblije*. Predavači su bili profesori s Biblijskoga i arheološkog fakulteta u Jeruzalemu, prof. dr. fra Frederic Manns, profesor Stanislavo Loffreda i dr. Tomislav Vuk. Profesor F. Manns održao je predavanje pod naslovom *Židovska Galileja u novozavjetno doba*. U veoma razrađenom i dokumentiranom izlaganju predstavio je mjesto i ulogu Galileje u novozavjetno doba i neposredno nakon toga. Najprije je upozorio na dvije predrasude: Prva među njima definira Galileju, koju su Hazmonejci pripojili, kao zemlju udaljenu od židovske kulture, od zakona i obdržavanja zapovijedi. Druga predrasuda bila bi da Ivanovo evanđelje suprotstavlja Galileju, zemlju koja je prihvatila Isusa, i Judeju, koja ga je odbacila. Da bi ispravio prvu predrasudu, predavač je iznio brojne povijesne dokaze da u Galileji, unatoč teškom povijesnom naslijeđu, nije prekinut kontinuitet židovske prisutnosti. Njihov vjerski život ponekad je pokazivao neke posebnosti – ali još uvijek u okvirima židovstva. Spomenut je i cijeli niz rabina koji su djelovali u važnijim središtima u Galileji. To pokazuje da je proučavanje Pisma u to vrijeme bilo rašireno. Što se tiče druge predrasude da Ivan suprotstavlja Galileju Judeji, prof. Manns navodi cijeli niz podataka iz Ivanova evanđelja koji pokazuju neutemeljenost takva stava. Isusa su prihvaćali i u Galileji i u Judeji. I neprihvatanja njega i njegova nauka bilo je u obje pokrajine. Zaključak je da Ivan potvrđuje činjenično stanje i da Galileja nije bila nikakva siva zona u vjerskom smislu.

Drugi predavač, profesor Stanislavo Loffreda, govorio je o svom životnom djelu - arheološkim istraživanjima u Kafarnaumu. Svoje izlaganje veoma je uvjerljivo ilustrirao slikama snimljenima na mjestu događaja. Na početku je okupljenima ukratko prikazao kako rade arheolozi. U drugom dijelu prikazao je rad i rezultate prve generacije franjevačkih arheologa koji su radili u Kafarnaumu 1905. – 1929. godine. Posebno su se istakli fra Giuseppe Baldi, fra Wendelin von Menden i p. Gaudentius Orfali. Iz tog razdoblja, na temelju proučenih iskopina, potječe i prva monografija o Kafarnaumu.

Treći dio predavanja prikaz je rada druge generacije kafarnaumskih arheologa. Nju čine p. Virgilio Corbo i p. Stanislavo Loffreda. Oni su zajednički od 1968. do 1986. obavili 19 kampanja iskapanja u Kafarnaumu. Glavna otkrića, djelomična rekonstrukcija sinagoge, otkriće i predstavljanje prostora poznatog kao *insula sacra* i dr. rezultat su rada ove dvojice arheologa. Nakon smrti p. V. Corba radovi su zastali, a zatim ih je od 2001. preuzeo S. Loffreda. Preciznije datiranje nastanka sinagoge, precizna obrada Petrove kuće do otkapanja

neistraženih dijelova Kafarnauma, dio su njegovih rezultata. Još preostaju istraživanja nekih dijelova Kafarnauma, precizna datiranja keramičkih ostataka, kovanica ... Dosta posla. Prof. S. Loffreda izrazio je svoj optimizam da će sve dobro napredovati.

Profesor T. Vuk u svom je predavljanju cijelog postava Biblijsko-arheološke muzejske izložbe najprije prikazao sadržaj muzejskoga dijela. Pokazao je važnost mnogih izložaka za datiranje i upoznavanje života u biblijsko vrijeme. Taj dio je opremljen izvanredno uspješnim legendama – tumačenjima izloženih predmeta. U nekoliko cjelina predstavljena je građa koja pokazuje dio bogatstva svijeta Biblije. Drugi i treći dio obuhvaća biblijska izložba. Na početku je prikazana Biblija na originalnim jezicima i u starim prijevodima. Autor izložbe prikupio je mnoštvo zanimljivih izložaka kojima od vitrine do vitrine (ima ih 17!) vodi posjetitelja kroz bogatu povijest biblijskih rukopisa, starih izdanja i prvih prijevoda. Uz tekstove izložen je i niz replika religioznih predmeta korištenih u biblijsko vrijeme. To je prilika da posjetitelj doživi nešto od vremena nastanka Biblije. Posebno mjesto zauzimaju replike starih biblijskih rukopisa, npr. *Codex Vaticanus* i *papyrus Bodmer*.

Posebno važan za nas jest treći dio, koji sadrži izdanja biblijskih tekstova na hrvatskom jeziku. Od glagoljskih rukopisa do izdanja Jeruzalemske Biblije, prikazan je bogati kontinuitet hrvatskih izdanja Biblije. Liturgijske knjige (misali, lekcionari), izdanja Biblije različitih prevoditelja, svjedoci su brojnih nastojanja glede širenja Riječi Božje u našem narodu. Prijevodima je pridružen i niz izdanja Biblije u elektroničkom obliku. Sve je to precizno opisano u prigodnom katalogu biblijsko-arheološke izložbe, koji je priredio dr. Tomislav Vuk, autor izložbe. Otvorenjem Biblijsko-arheološke muzejske izložbe u Cerniku pružena je prilika svim zainteresiranima da prodube i obogate svoje poznavanje biblijske povijesti, kao i poznavanje povijesti Biblije na našim prostorima.